

Шрамко

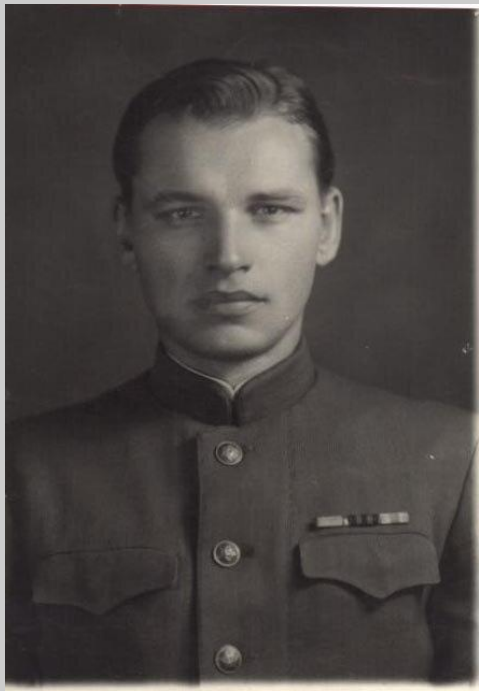
Борис Андрійович

(1921-2012)

археолог, доктор історичних
наук, професор Харківського
університету

До 100-річчя від дня народження

Основні дати життя та наукової діяльності

- ❖ Народився Б.А.Шрамко 17 січня 1921 р. в м.Гомель.
- ❖ 1939-1941 рр. — навчання на історичному факультеті Харківського університету.
- ❖ 1941 р. - евакуація до м. Саратова та навчання в Саратовському університеті.
- ❖ 1942-1946 - участь у Великій Вітчизняній війні.
- ❖ Після війни продовжив навчання на історичному факультеті Харківського університету.
- ❖ З 1948 до 1950 працював лаборантом на кафедрі стародавньої історії та археології.
- ❖ З 1949 до 1952 навчався в аспірантурі на цій же кафедрі під керівництвом С. А. Семенова-Зусера, а після його смерті — Б. М. Гракова.
- ❖ З 1951 року - викладач, потім — старший викладач кафедри стародавньої історії та археології (до 1955 року).
- ❖ У 1953 р. - захистив кандидатську дисертацію “Памятники скифского времени в бассейне Северского Донца” в Інституті історії матеріальної культури АН СРСР (м.Москва).

Після демобілізації. 1948 р.

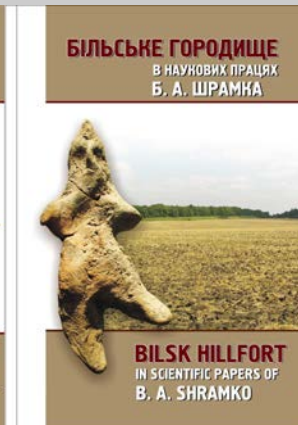
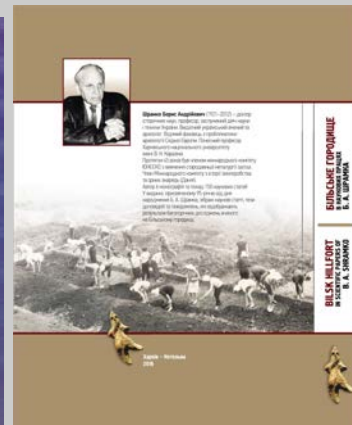
- ❖ З 1955 до 1966 рр. — доцент кафедри стародавньої та середньовічної історії Харківського університету.
- ❖ У 1966 році захистив докторську дисертацію на тему «*Хозяйство лесостепных племен Восточной Европы в скифскую эпоху*».
- ❖ З 1966 по 1977 рр. — завідувач кафедри історії стародавнього світу та археології
- ❖ У 1967 році - професор Харківського університету.
- ❖ З 1965 по 1976 рр. - заступник декана з наукової роботи.
- ❖ З 1971 р. - член Польового комітету при Інституті археології АН УРСР.
- ❖ Голова Археологічної секції Українського товариства охорони пам'яток історії та культури
- ❖ З 1977 до 2005 року — професор кафедри історіографії, джерелознавства та археології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.
- ❖ У 1996 році йому першому було присвоєно звання Заслуженого професора Харківського університету.
- ❖ У 1997 року — республіканська премія імені Д. Яворницького Всеукраїнського союзу краєзнавців.
- ❖ З 2005 року Борис Андрійович був почесним громадянином міста Харкова.
- ❖ Помер 8 липня 2012 року у Харкові.

<http://historiography.univer.kharkov.ua/ru/shramko-boris-andriyovich.html>

Основні наукові праці

Коло наукових інтересів Б.А. Шрамка дуже широке. Він автор понад 300 опублікованих та архівних наукових, науково-популярних та методичних праць, у тому числі монографії: “Древности Северского Донца” (1962), “История первобытного общества” (1972), “Справочник по археологии Украины: Харьковская область” (1977, у співавт.), “Бельское городище скифской эпохи (город Гелон)” (1987), “Люботинское городище” (1998, у співавт.)

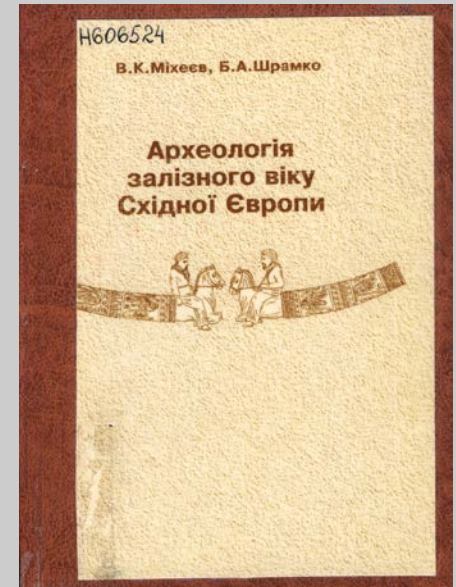
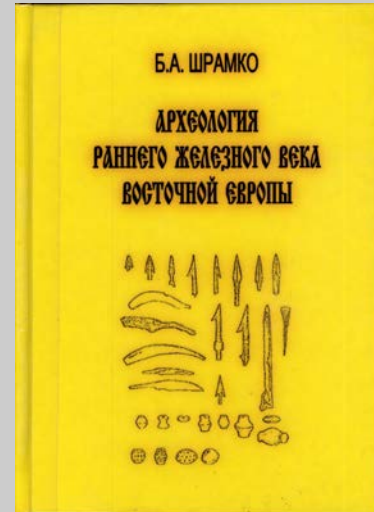
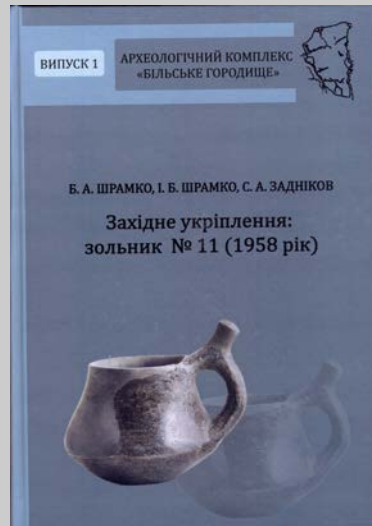

Багато років Б.А.Шрамко керував археологічними розкопками. Протягом трьох десятиріч керував Сіверсько-Донецькою та Скіфо-Слов'янською експедиціями університету. У 1953 р. він відкрив залишки культурного шару на теперішній Університетській Гірці, де в 1654 р. за письмовими джерелами оселилися засновники нашого міста. Масштабні розкопки Б.А.Шрамко провів на Донецькому городищі та Люботинському городищі скіфської доби. Вінцем його польових досліджень стали багаторічні розкопки найбільшого в Європі городища раннього залізного віку - Більського, яке розташоване на березі Ворскли в Полтавській області.

Фото напам'ять. Археологічна розвідка 1958 року

Зліва направо: 1. Купрій, 2 курс; Е. Кривень, 4 курс; В. Міхєв, 4 курс; Б. А. Шрамко, керівник експедиції; Л. Терещенко, 4 курс; Б. П. Зайцев, зав. Археологічним музеєм; 3. Трегубова, 4 курс; В. Андрійко, 2 курс (фото з архіву В. П. Андрійко)

КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ
ИНСТИТУТА
АРХЕОЛОГИИ

Вып. 4

ОТДЕЛЬНЫЙ ОТТИСК

1955

Статті з автографом
Бориса Андрійовича
Шрамка

ПАМЯТНИКИ СКИФСКОГО ВРЕМЕНИ У с. ОСТРОВЕРХОВКА,
ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Б. А. ШРАМКО
(Харьков)

Островерховское селище и связанный с ним могильник расположены на плоской возвышенности у истоков р. Чернявка (левый приток р. Мжа), вблизи с. Островерховка, Змиевского района, Харьковской области. В 1951—1953 гг. исследования этого памятника производили экспедиции Харьковского государственного университета.

На территории селища зафиксировано 60 зольников, которые сосредоточены в пяти группах. Каждая из этих групп представляет собой самостоятельное целое и расположена от соседней группы на значительном расстоянии. Первая группа включает 10 зольников, вторая—15, третья—11, четвертая—21 и пятая—3. В первой, второй и четвертой группах зольники располагаются приблизительно по кругу. Возможно, такой же порядок был и в третьей группе, однако там это менее заметно, так как площадь ее пересекается молодым оврагом.

Детальному исследованию были подвергнуты четыре зольника: один в третьей группе (№ 12) и три в четвертой (№ 37, 38, 39). Раскопки показали, что зольники не являются остатками какого-либо разрушенного сооружения, а, судя по стратиграфии, образовались путем постепенного накопления на одном месте различных культурных остатков. В насыпи зольников найдено большое количество фрагментов керамики, обломков изделий из камня, отдельных костей домашних и диких животных. Металлические изделия попадаются редко. В различных местах зольников встречались скопления угольков и почти чистой золы, обломки сырой и слабообожженной глиняной обмазки с отпечатками прутьев, а также куски трех- или четырехслойной очажной глиняной сильно обожженной обмазки. Особо следует отметить наличие в насыпи зольников культурных предметов (маленькие вотивные сосудики и зооморфные статуэтки).

Около зольника № 12 были обнаружены остатки наземного жилища с углубленным в землю полом. Углубление имело форму неправильного овала с диаметрами 8 и 5 м. Здесь выявлены два очага: один в жилище, другой (возможно, летний) — вне его. Наземная часть жилища представляла, повидимому, легкое сооружение из деревянного каркаса, переплетенного прутьями и обмазанного глиной.

Подземный материал и вещи, найденные при раскопках зольников, сравнительно однородны и все относится к местной культуре раннего железного века. Изделия из металла представлены железным топором особой формы, обломком железного серпа, железным псалом с двумя отверстиями, бронзовым втульчатым наконечником стрелы и бронзовым зеркалом с сломанной ручкой. Среди находок имеется несколько тысяч обломков керамики. В большинстве своем они принадлежат местной деп-

427936.

КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ ИНСТИТУТА ИСТОРИИ
МАТЕРИАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ 1956 год

Б. А. ШРАМКО

КУРГАН И ГОРОДИЩЕ У СЕЛА ЦИРКУНЫ

В настоящее время в бассейне Северного Донца известно более 40 курганных погребений скифского времени, но в подавляющем большинстве они либо почти целиком ограблены, либо содержали весьма незначительный, мало показательный инвентарь. Поэтому очень интересна случайная находка в кургане у с. Циркуны в 1939 г. ряда вещей скифского времени. Находки эти не были опубликованы и большей частью погибли во время Великой Отечественной войны 1941—1945 гг., однако в архиве Археологического музея ХГУ имеются фотографии вещей, а в фондах Харьковского исторического музея сохранились обломки амфоры¹. Дополнительные сведения об обстоятельствах находки удалось получить во время поездки в с. Циркуны, при осмотре местности и из беседы с колхозниками, участвовавшими в раскопках кургана. Некоторые детали сообщил в 1949 г. И. Ф. Левичкин, видевший вещи вскоре после их находки.

В 10 км к северо-востоку от Харькова, в окрестностях с. Циркуны, на левом, низменном и песчаном берегу р. Харьков расположен большой курганный могильник. Большинство находящихся в поле курганов уже настолько распахано, что они едва возвышаются над землей; сохранилось лишь несколько самых больших насыпей. Курган, расположенный в хозяйственный усадьбе колхоза имени С. М. Кирова, очевидно, тоже был большим. В настоящее время диаметр его насыпи — около 28 м, высота — около 1,5 м. Весной 1939 г., при постройке на нем водонапорной башни, на глубине около 2,5—3 м от поверхности было встречено погребение, обряд которого восстановить не удалось. Были извлечены остатки скелета², обломки железного меча, несколько десятков бронзовых наконечников стрел и почти совсем целая античная амфора. На место находки выезжал археолог И. Н. Дункевич, который взял найденные вещи в Археологический музей ХГУ.

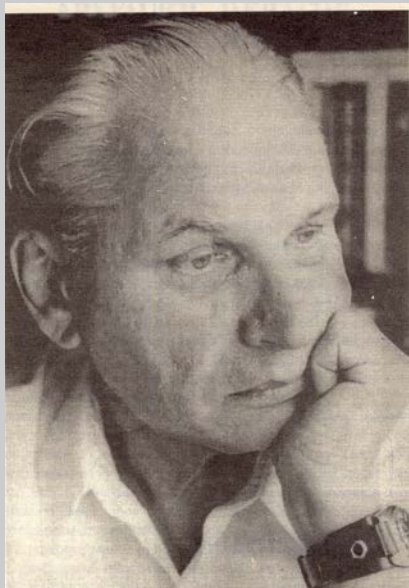
Железный меч из циркуновского кургана не сохранился: судя по фотографии, это типичный двулезвийный короткий скифский меч-кинжал (рис. 48—1) длиной около 55 см. Лезвие вытянуто-треугольной формы, сломано на три части, перекрестие и рукоятка сильно повреждены ржавчиной, лезвие обломано. На фотографии можно заметить, что перекрестие имело форму треугольника с согнутым основанием (ласточки хвост). Насерия без особых украшений, возможно, было плоское, в виде прямоугольника. По сообщению участников работ, рукоятка вначале была цела. По

¹ Фонды Харьковского исторического музея, инв. № 89.

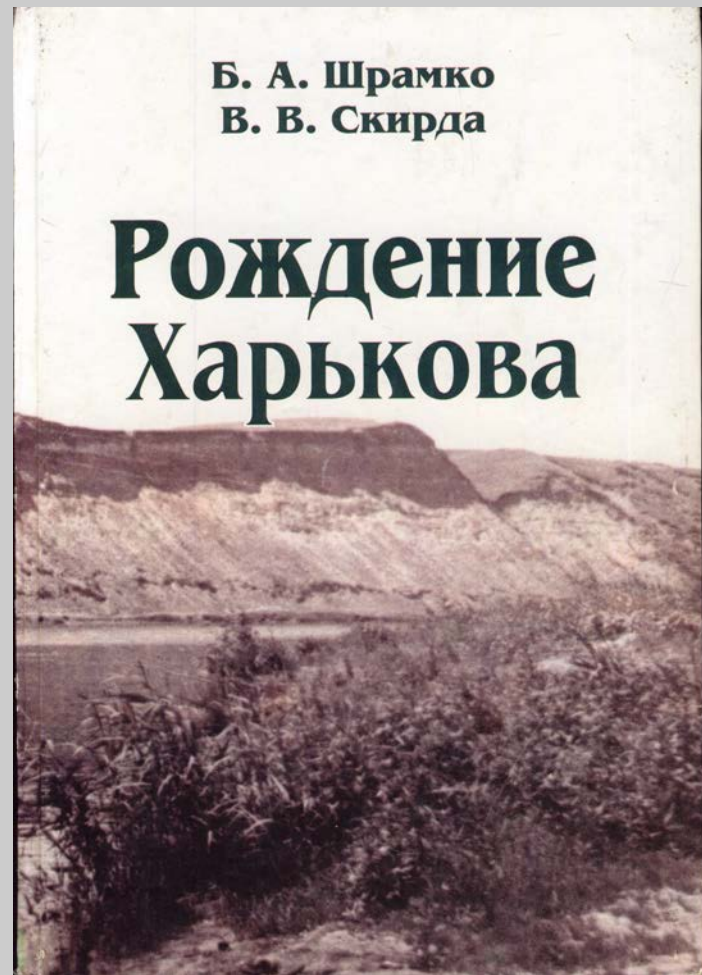
² На сохранившейся в Археологическом музее ХГУ фотографии видны остатки черепа и обломки трубчатой кости. Вообще сохранность костей, судя по снимку, была хорошая, и надо полагать, что из могилы извлечены не все остатки скелета, а лишь те, которые попали в границы котлована для водонапорной башни.

У 2003 році Б.А. Шрамко здійснив керівництво археологічними дослідженнями м. Харкова, які були організовані до ювілею міста. До цієї дати, у 2005 р. вийшла його монографія «Рождение Харькова» (у співавторстві), яка присвячена найдавнішим сторінкам історії міста.

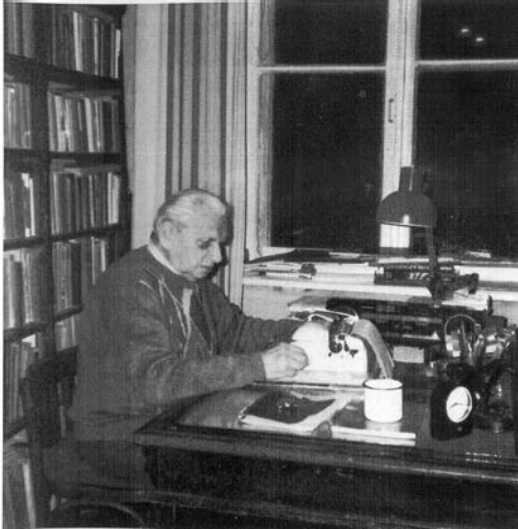
У 2005 році Бориса Андрійовича було обрано почесним громадянином міста Харкова.

Історіографії, джерелознавства та археології ХНУ, 1993 р.

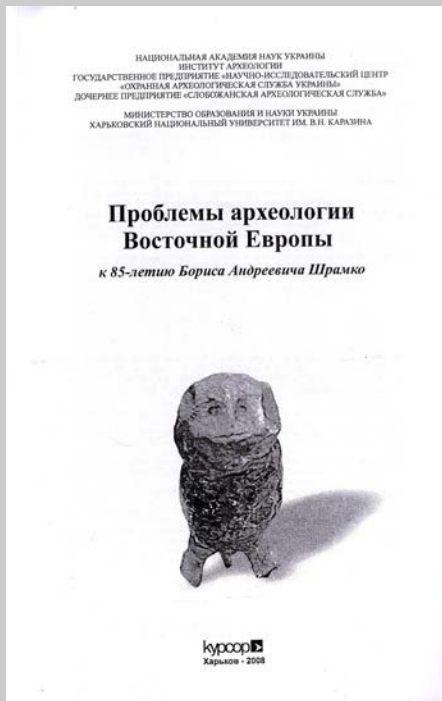
Б.А. Шрамко - педагог

Проф. Б.А.Шрамко - талановитий педагог. Багато років він читав лекції з історії первісного суспільства, археології, історії археології, історіографії та з інших дисциплін. 50 років керував археологічною практикою студентів факультету. Всі роки роботи в університеті він керував студентськими курсовими та дипломними науковими роботами. Серед його учнів - сотні та тисячі не лише фахівців-археологів, істориків, але й викладачів середньої школи, керівників адміністративних та господарських органів й установ, краєзнавців. 11 років Б.А.Шрамко очолював кафедру історії стародавнього світу та археології. Активну участь професор Б.А.Шрамко брав і в суспільному житті, виступаючи лектором від товариства «Знання» та друкуючи статті в засобах масової інформації.

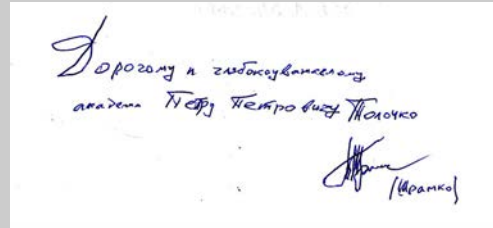
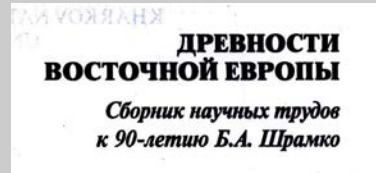
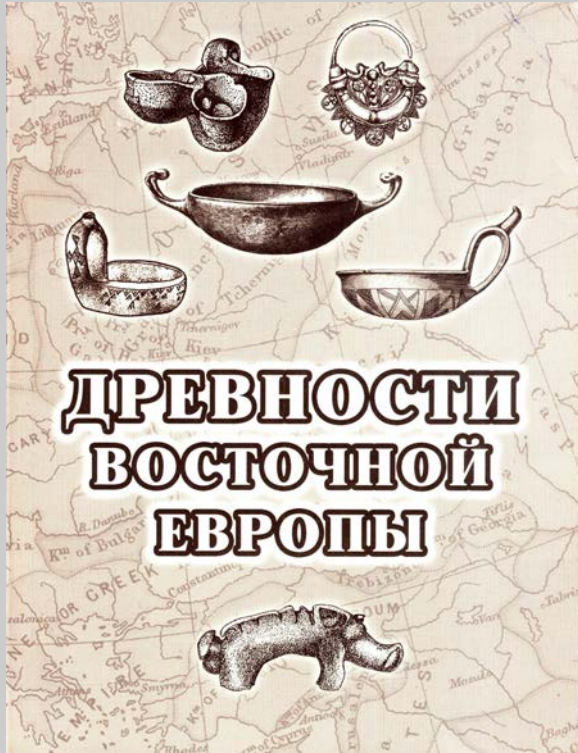
За видатні досягнення в науковій і педагогічній діяльності Б.А. Шрамку у 1996 році було присвоєно звання Почесного професора Харківського державного університету, у 2001 р. - звання Заслуженого діяча науки й техніки України.

Проблемы археологии Восточной Европы. К 85-летию Б.А.Шрамко. – Харьков: Курсор, 2008. – 176 с.

До збірника увійшли наукові статті, у яких висвітлюються різні сторони життя Східної Європи доби бронзового, залізного віків, раннього та пізнього середньовіччя. Публікуються матеріали розвідок, розкопок поселень, поховальних комплексів, результати вивчення археологічних колекцій різних хронологічних періодів. Більшість матеріалів вперше вводиться до наукового обігу. Збірник присвячений 85-річчю видатного українського археолога, почесного діяча науки і техніки, Почесного професора Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Почесного громадянина м. Харкова, доктора історичних наук Б.А. Шрамко.

Древности Восточной Европы. Сборник научных трудов к 90-летию Б.А.Шрамко / отв. ред. С.И.Посохов. – Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2011. – 340 с.

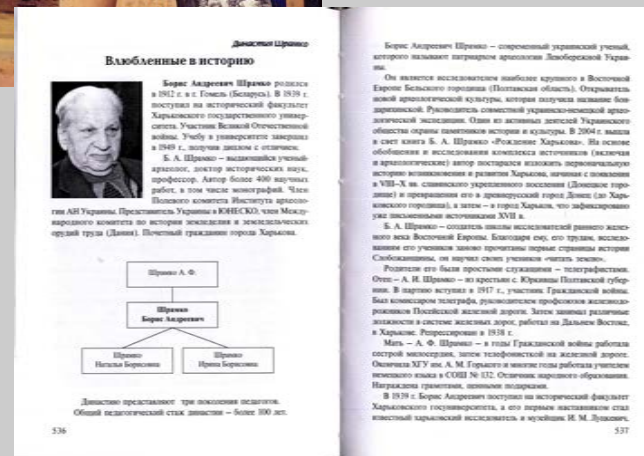

До збірника увійшли наукові статті, в яких висвітлюються різні сторони життя населення Східної Європи від кам'яного віку до раннього середньовіччя, спогади учнів Б.А.Шрамка. Публікуються матеріали розвідок, розкопок поселень, поховальних комплексів, результати вивчення археологічних колекцій різних хронологічних періодів. Більшість матеріалів вперше вводиться до наукового обігу.

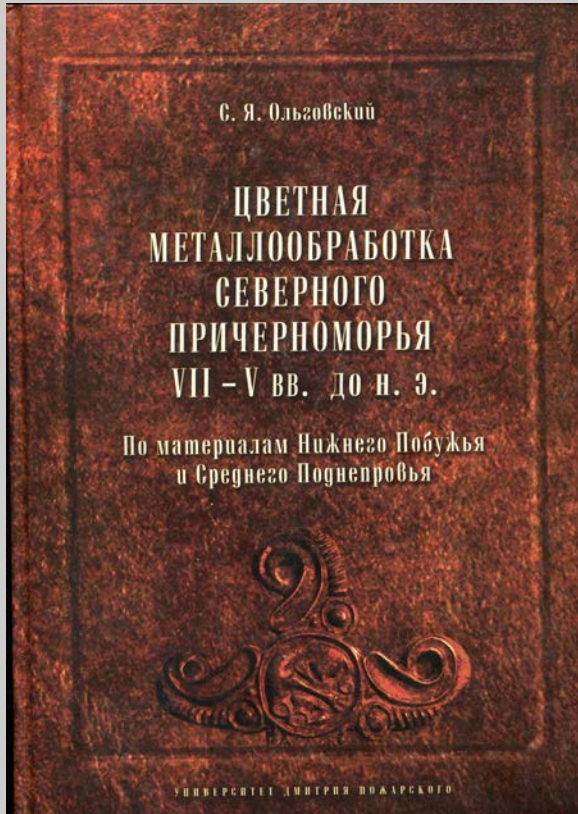
У 2010 році у Харківському гуманітарному університеті «Народна українська академія» вийшла книга «На алтарь призвания: Очерки о педагогических династиях Харьковщины».

Книга являє собою збірник зі 146 нарисів про людей, які присвятили своє життя педагогічній праці, про їхні долі і сімейні традиції. Видання присвячене педагогічним династіям Харкова і області, представники яких протягом трьох і більше поколінь працювали у сфері освіти - як в загальноосвітній, так і вищій школі. Один із розділів присвячено династії Шрамка

https://books.google.com.ua/books?id=EsUyBQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

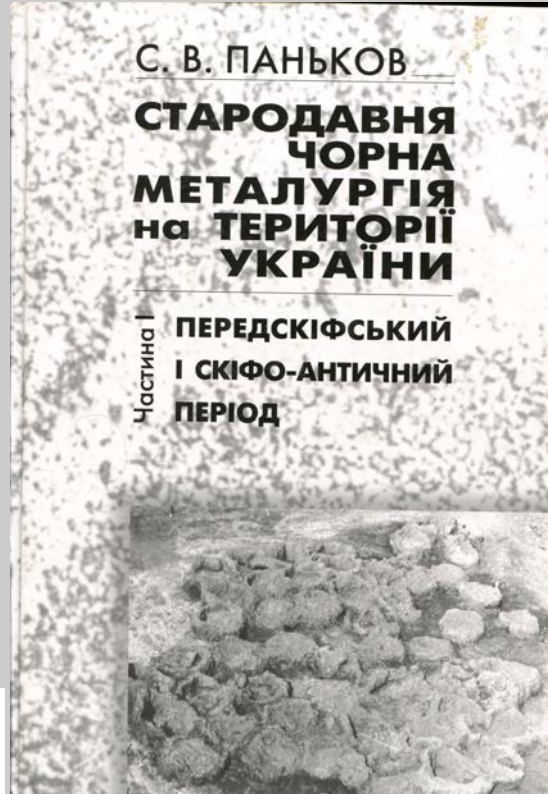
Книги присвячені Б.А. Шрамко

*Памяти профессора
Бориса Андреевича Шрамко.*

ВВЕДЕНИЕ

В развитии земледельческих культур Среднего

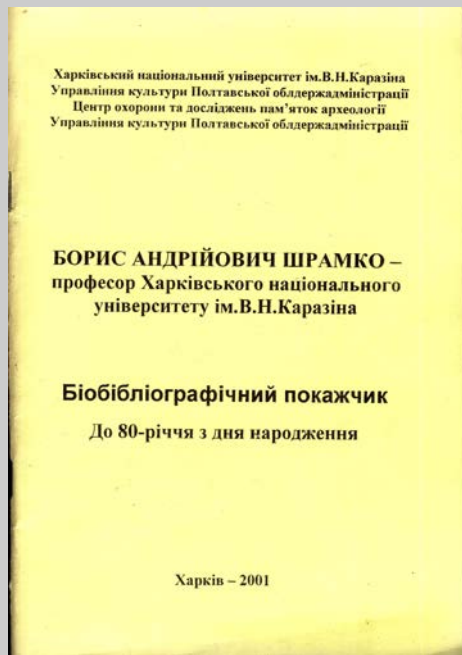

*Світлій пам'яті професора,
доктора історичних наук
Бориса Андрійовича ШРАМКА
присвячується*

У роботі над виставкою було використано матеріали з книг та статей:

- “Історики Харківського університету: біобібліографічний довідник (1905-2012 рр.). - Х., 2013
- “Борис Андрійович Шрамко - професор Харківського університету ім. В.Н. Каразіна. Біобіографічний показчик...” - Х.,2001

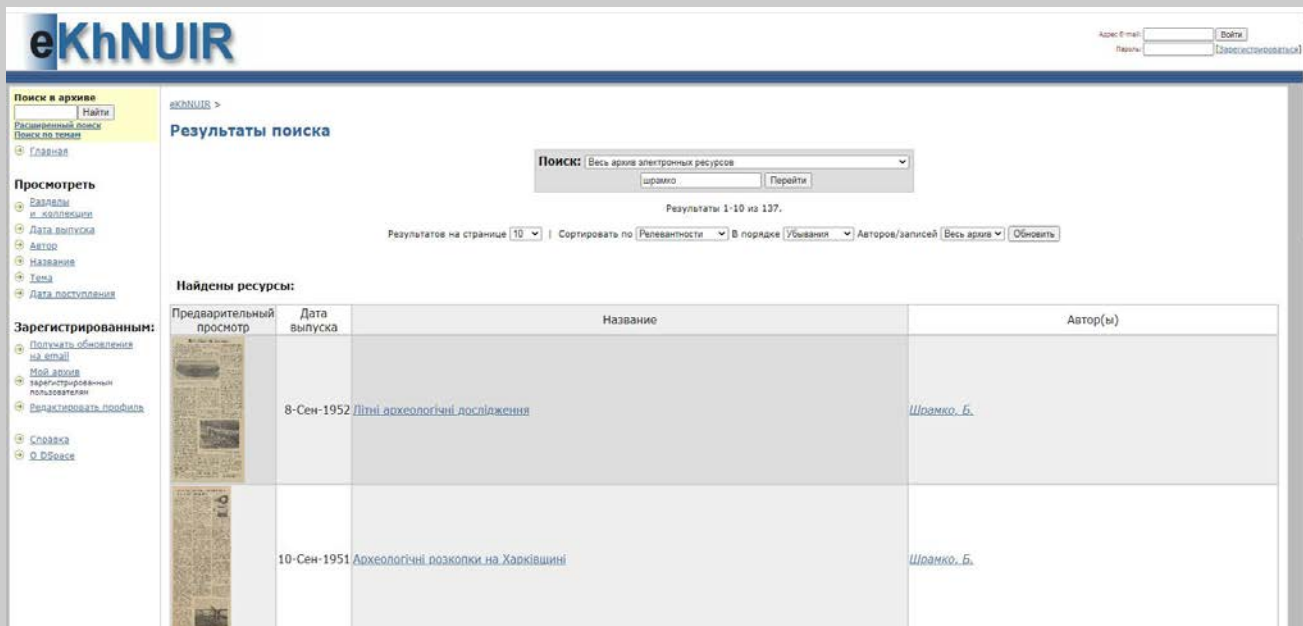
Шрамко Борис Андрійович (17 січня 1921 – 8 липня 2012) // Древности 2012. Харьковский историко-археологический ежегодник. – Вып. 11. – Харьков: ООО «НТМТ», 2012. – С. 374-375

<http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/11308>

Окрема подяка Музею археології ХНУ імені В.Н. Каразіна за надані світлини та матеріали

Статті Б.А. Шрамка широко представлені в [eKhNUIR](http://ekhnuir.univer.kharkov.ua) ЦНБ

http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/simple-search?query=%D1%88%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BA%D0%BE&sort_by=0&order=DESC&rpp=10&etal=0&start=0

The screenshot shows the eKhNUIR search results page. The search query is "Шрамко" and the results are sorted by relevance. Two articles by "Шрамко, Б." are displayed in a table.

Результаты поиска

Поиск:

Результаты 1 - 10 из 137.

Результатов на странице: | Сортировать по: | В порядке: | Автор/записей: |

Найдены ресурсы:

Предварительный просмотр	Дата выпуска	Название	Автор(ы)
	8-Сен-1952	Дітні археологічні дослідження	Шрамко, Б.
	10-Сен-1951	Археологічні розкопки на Харківщині	Шрамко, Б.

Виставку підготувала *Байрамова Каріна Іванівна*,
зав. сектору культурно-просвітницької роботи
Центральної наукової бібліотеки Харківського
національного університету імені В.Н. Каразіна